

ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING

JAARBOEK 2018

Jill Coene, Peter Raeymaeckers, Bernard Hubeau,
Tim Goedemé, Roy Remmen & An Van Haarlem (red.)

Acco Leuven / Den Haag

Inhoud

Afkortingen	15
Woord vooraf	19
Dankwoord	21
Inleiding. Over armoede en beleid	23
<i>Peter Raeymaeckers, Jill Coene en Bernard Hubeau</i>	
1 Armoede gedefinieerd?	23
1.1 Een multidimensionale benadering van armoede	25
1.2 Menselijke waardigheid: participeren in de samenleving	26
1.3 Armoedebestrijding als verantwoordelijkheid van de samenleving	27
2. Principes van het armoedebeleid	29
3. Een integraal, inclusief, participatief perspectief in het armoedebeleid op diverse niveaus	31
3.1 Vlaamse overheid	31
3.2 Federale overheid	32
3.3 Europese Unie	33
4. Enkele kerncijfers	34
5. Leeswijzer	40

Deel 1. Armoede en sociale uitsluiting in 2018

Hoofdstuk 1. Een blik op het armoedebeleid in Vlaanderen en België	47
<i>Jill Coene en Peter Raeymaeckers</i>	
1 Inleiding	47
2 Het federale armoedebeleid	48
2.1 De sociale bescherming van de bevolking verzekeren	50
2.1.1 Verhogen van de laagste uitkeringen tot de armoedegrens	50
2.1.2 Werkloosheidsuitkeringen	51
2.1.3 Pensioenen	52
2.2 Kinderarmoede terugdringen	53
2.3 De toegang tot de arbeidsmarkt verbeteren	54
2.4 Het recht op gezondheid waarborgen	56
3 Het Vlaamse armoedebeleid	57
3.1 Maatschappelijke dienstverlening	59

Inhoud

Afkortingen	15
Woord vooraf	19
Dankwoord	21
Inleiding. Over armoede en beleid	23
<i>Peter Raeymaeckers, Jill Coene en Bernard Hubeau</i>	
1 Armoede gedefinieerd?	23
1.1 Een multidimensionale benadering van armoede	25
1.2 Menselijke waardigheid: participeren in de samenleving	26
1.3 Armoedebestrijding als verantwoordelijkheid van de samenleving	27
2. Principes van het armoedebeleid	29
3. Een integraal, inclusief, participatief perspectief in het armoedebeleid op diverse niveaus	31
3.1 Vlaamse overheid	31
3.2 Federale overheid	32
3.3 Europese Unie	33
4. Enkele kerncijfers	34
5. Leeswijzer	40

Deel 1. Armoede en sociale uitsluiting in 2018

Hoofdstuk 1. Een blik op het armoedebeleid in Vlaanderen en België	47
<i>Jill Coene en Peter Raeymaeckers</i>	
1 Inleiding	47
2 Het federale armoedebeleid	48
2.1 De sociale bescherming van de bevolking verzekeren	50
2.1.1 Verhogen van de laagste uitkeringen tot de armoedegrens	50
2.1.2 Werkloosheidsuitkeringen	51
2.1.3 Pensioenen	52
2.2 Kinderarmoede terugdringen	53
2.3 De toegang tot de arbeidsmarkt verbeteren	54
2.4 Het recht op gezondheid waarborgen	56
3 Het Vlaamse armoedebeleid	57
3.1 Maatschappelijke dienstverlening	59

3.2	Gezin: kinderarmoede halveren	61
3.3	Iedereen aan het werk	63
3.3.1	Werk en activering	63
3.3.2	Sociale economie	66
3.4	Wonen	67
3.4.1	Een nieuw Vlaams huurdecreet	68
3.4.2	Betaalbaarheid van de private huurmarkt	69
3.4.3	Sociale huur	70
4	Slotbeschouwing	71
Hoofdstuk 2. Armoedebestrijding in een Europese Sociale Unie		75
<i>Frank Vandenbroucke en Jill Coene</i>		
1	Inleiding	75
2	De geschiedenis van het Europese sociaal beleid in vogelvlucht	77
2.1	De beginjaren: de verwezenlijking van een gemeenschappelijke markt (1957-1985)	78
2.2	De periode Delors (1985-1995)	78
2.3	Het Verdrag van Amsterdam en de Lissabonstrategie (1997-2010)	79
2.4	Het Verdrag van Lissabon (2007): een sociale markteconomie	81
2.5	De aanbeveling over actieve inclusie	82
2.6	Europa 2020 en het Sociaal Investeringspakket	82
2.7	De Europese Pijler van Sociale Rechten	84
3	Instrumenten van sociaal beleid in de EU	85
3.1	Bindende Europese wetgeving	86
3.2	Beleidscoördinatie	86
3.3	Europese fondsen	88
3.4	Europese sociale dialoog	89
4	Een belofte die niet ingelost wordt	89
5	Een kritische terugblik en vooruitblik	98
5.1	De moeilijkheid om Europees antiarmoedebeleid te ontwikkelen	99
5.2	Succesvol antiarmoedebeleid veronderstelt sterke Europese welvaartsstaten	101
6	Conclusie	104
Hoofdstuk 3. 25 jaar herverdeling en adequaatheid van minimuminkomens in België		107
<i>André Decoster, Tim Goedemé, Tess Penne, Dieter Vandelanootte, Toon Vanheukelom en Gerlinde Verbist</i>		
1	Inleiding	107
2	Een kwarteeuw herverdelend beleid in België	108
2.1	Hoe we het herverdelende effect van beleidsveranderingen meten	108
2.2	De inkomensverdeling in 2015	110
2.3	Een kwarteeuw beleidsveranderingen: 1992-2018	112

3	De adequaatheid van de uitkeringen	115
3.1	Hoeveel inkomen hebben huishoudens nodig om volwaardig aan de samenleving te participeren?	115
3.2	Volstaan de sociale minima om rond te komen?	118
4	Conclusie	121

Hoofdstuk 4. Iets gelijker, maar helaas niet beter. Trends in het Vlaamse onderwijs, 2003-2015

Emilie Franck en Ides Nicaise

1	Inleiding	123
2	Wetenschappelijke achtergrond	125
2.1	Effectiviteit en gelijkheid in het Vlaamse onderwijssysteem	125
2.2	Trends in (ongelijke) onderwijsuitkomsten tussen 2003 en 2015	125
2.3	Samenhang van contextuele factoren met gelijke onderwijskansen	128
2.3.1	Contextuele factoren op leerlingniveau	128
2.3.2	Contextuele factoren op schoolniveau	129
2.4	Onderzoeksvragen	131
3	Data en methodologie	132
3.1	Data	132
3.2	Methode	133
4	Resultaten: verklaringen voor het kwaliteitsverlies en de blijvende ongelijkheden in het Vlaamse onderwijssysteem?	133
4.1	Trends in contextuele factoren op leerlingniveau tussen 2003 en 2015	133
4.1.1	Sociaaleconomische status	133
4.1.2	Migratiestatus	136
4.1.3	Thuistaal	137
4.2	Veranderingen in contextuele factoren op schoolniveau tussen 2003 en 2015	138
4.2.1	Sociaaleconomische schoolsegregatie	140
4.2.2	Schoolsegregatie inzake thuistaal en migratiestatus	140
4.2.3	Gecertificeerde leerkrachten	142
4.2.4	Schoolautonomie	143
5	Conclusie en implicaties	144

Hoofdstuk 5. Thuisblijven of werken? Ervaren drempels van Marokkaanse vrouwen

Sara Elloukmani en Loubna Ou-Salah

1	Inleiding	149
2	Arbeidsmarktpositie van Marokkaanse vrouwen	150
2.1	Lage tewerkstellingskansen	151
2.2	Onderwijsloopbaan en preciaire arbeidsmarktpositie	152
3	Methodologie	153

4	Resultaten	157
4.1	Ervaren hindernissen in de zoektocht naar werk	157
4.1.1	Eerste generatie Marokkaanse vrouwen	158
4.1.2	Tweede generatie Marokkaanse vrouwen	161
5	Discussie	169
Hoofdstuk 6. De 'nieuwe sociale kwestie 2.0': hoe wonen armer maakt		173
<i>Caroline Dewilde en Isabelle Pannecoucke</i>		
1	Inleiding	173
2	Theoretische achtergrond: wonen en armoede	174
3	Contextuele achtergrond: ontwikkelingen inzake inkomensarmoede en wonen	177
4	Kerncijfers en trends over de tijd	180
5	Het verband tussen inkomensarmoede en levensstijldeprivatie nader bekeken	185
6	Evaluatie van het woonbeleid voor kwetsbare groepen	188
6.1	Sociale huisvesting	189
6.2	Private huur	190
6.3	Eigendomsmarkt	191
7	Conclusie	192
	Bijlage	193
Hoofdstuk 7. Participatie van gezinnen in kansarmoede bij gezondheids- bevorderende interventies		197
<i>Mathilde Matthijsse en Olaf Timmermans</i>		
1	Inleiding	197
2	Het project 'Goes gezond samen in beweging'	198
3	Resultaten	203
3.1	Resultaten fase 1	203
3.2	Resultaten fase 2	207
3.3	Resultaten fase 3	208
4	Conclusie	209
Hoofdstuk 8. Gezondheid zonder papieren. Een verkennend onderzoek in Antwerpen		211
<i>Alexis Andries, Roy Remmen, Xavier de Bethune, Greet Erven</i>		
1	Inleiding	211
1.1	Mensen zonder wettig verblijf: benaming en omschrijving	213
1.2	Hoe groot is de groep mensen zonder wettig verblijf?	213
1.3	De gezondheidstoestand van mensen zonder wettig verblijf	214
2	Toegang tot zorg voor mensen zonder wettig verblijf	216
2.1	De Belgische situatie	216
2.1.1	De procedure Dringende Medische Hulp (DMH)	216
2.1.2	Een weinig gebruikte procedure	217

2.1.3	Een zeer complexe procedure	217
2.1.4	Het aantal begunstigden van Dringende Medische Hulp	218
2.2.	De drempels in beeld	220
2.2.1	De Antwerpse situatie	220
3	De komende hervorming van Dringende Medische Hulp: een gemiste kans?	224
4	Toegang tot gezondheidszorg zonder terugbetaling via Dringende Medische Hulp	227
4.1	Dokters van de Wereld	227
4.2	Forfaitaire eerstelijnspraktijken met sociale dienstverlening	227
4.3	Eerstelijnspraktijken zonder sociale dienst	228
4.4	Spoeddiensten van drie stedelijke ziekenhuizen	229
4.5	Wat besluiten we met betrekking tot toegang tot zorg zonder Dringende Medische Hulp?	229
5	Gevolgen van de moeilijke toegang tot DMH	230
5.1	Voor mensen zonder wettig verblijf	230
5.2	Voor huisartsen en eerstelijnspraktijken	231
5.3	Voor ziekenhuizen	232
5.4	Voor het gezondheidsbudget en de volksgezondheid	232
5.5	Voor de kwaliteit van de zorg	233
6	Besluit	234

Hoofdstuk 9. De last van de bewijslast. Waarom het bewijs in OCMW-zaken moeilijkheden oplevert voor de burger in armoede	239
--	-----

Margot Van Leuvenhaege

1	Inleiding	239
2	Methodologie	241
2.1	Theoretische achtergrond	241
2.2	Praktische uitwerking	241
3	De bewijsproblematiek vanuit juridisch oogpunt	242
3.1	Het OCMW-recht	242
3.2	Bewijs in het OCMW-recht	243
4	De bewijsproblematiek in het licht van het klovenmodel	244
4.1	Het klovenmodel in theorie	244
4.1.1	Gevoelskloof	245
4.1.2	Kennis- en vaardigheidskloof	245
4.1.3	Structurele kloof (participatiekloof)	246
4.1.4	Positievekrachtenkloof	246
4.1.5	Kanttekening	247
4.2	Het klovenmodel toegepast	247
4.2.1	De burger levert om financiële redenen ontoereikende informatie aan	248
4.2.2	De burger levert om externe redenen ontoereikende informatie aan	249

3.2	Gezin: kinderarmoede halveren	61
3.3	Iedereen aan het werk	63
3.3.1	Werk en activering	63
3.3.2	Sociale economie	66
3.4	Wonen	67
3.4.1	Een nieuw Vlaams huurdecreet	68
3.4.2	Betaalbaarheid van de private huurmarkt	69
3.4.3	Sociale huur	70
4	Slotbeschouwing	71
Hoofdstuk 2. Armoedebestrijding in een Europese Sociale Unie		75
<i>Frank Vandenbroucke en Jill Coene</i>		
1	Inleiding	75
2	De geschiedenis van het Europese sociaal beleid in vogelvlucht	77
2.1	De beginjaren: de verwezenlijking van een gemeenschappelijke markt (1957-1985)	78
2.2	De periode Delors (1985-1995)	78
2.3	Het Verdrag van Amsterdam en de Lissabonstrategie (1997-2010)	79
2.4	Het Verdrag van Lissabon (2007): een sociale markteconomie	81
2.5	De aanbeveling over actieve inclusie	82
2.6	Europa 2020 en het Sociaal Investeringspakket	82
2.7	De Europese Pijler van Sociale Rechten	84
3	Instrumenten van sociaal beleid in de EU	85
3.1	Bindende Europese wetgeving	86
3.2	Beleidscoördinatie	86
3.3	Europese fondsen	88
3.4	Europese sociale dialoog	89
4	Een belofte die niet ingelost wordt	89
5	Een kritische terugblik en vooruitblik	98
5.1	De moeilijkheid om Europees antiarmoedebeleid te ontwikkelen	99
5.2	Succesvol antiarmoedebeleid veronderstelt sterke Europese welvaartsstaten	101
6	Conclusie	104
Hoofdstuk 3. 25 jaar herverdeling en adequaatheid van minimuminkomens in België		107
<i>André Decoster, Tim Goedemé, Tess Penne, Dieter Vandelanootte, Toon Vanheukelom en Gerlinde Verbist</i>		
1	Inleiding	107
2	Een kwarteeuw herverdelend beleid in België	108
2.1	Hoe we het herverdelende effect van beleidsveranderingen meten	108
2.2	De inkomensverdeling in 2015	110
2.3	Een kwarteeuw beleidsveranderingen: 1992-2018	112

3	De adequaatheid van de uitkeringen	115
3.1	Hoeveel inkomen hebben huishoudens nodig om volwaardig aan de samenleving te participeren?	115
3.2	Volstaan de sociale minima om rond te komen?	118
4	Conclusie	121

Hoofdstuk 4. Iets gelijker, maar helaas niet beter. Trends in het Vlaamse onderwijs, 2003-2015 123

Emilie Franck en Ides Nicaise

1	Inleiding	123
2	Wetenschappelijke achtergrond	125
2.1	Effectiviteit en gelijkheid in het Vlaamse onderwijssysteem	125
2.2	Trends in (ongelijke) onderwijsuitkomsten tussen 2003 en 2015	125
2.3	Samenhang van contextuele factoren met gelijke onderwijskansen	128
2.3.1	Contextuele factoren op leerlingniveau	128
2.3.2	Contextuele factoren op schoolniveau	129
2.4	Onderzoeksvragen	131
3	Data en methodologie	132
3.1	Data	132
3.2	Methode	133
4	Resultaten: verklaringen voor het kwaliteitsverlies en de blijvende ongelijkheden in het Vlaamse onderwijssysteem?	133
4.1	Trends in contextuele factoren op leerlingniveau tussen 2003 en 2015	133
4.1.1	Sociaaleconomische status	133
4.1.2	Migratiestatus	136
4.1.3	Thuistaal	137
4.2	Veranderingen in contextuele factoren op schoolniveau tussen 2003 en 2015	138
4.2.1	Sociaaleconomische schoolsegregatie	140
4.2.2	Schoolsegregatie inzake thuistaal en migratiestatus	140
4.2.3	Gecertificeerde leerkrachten	142
4.2.4	Schoolautonomie	143
5	Conclusie en implicaties	144

Hoofdstuk 5. Thuisblijven of werken? Ervaren drempels van Marokkaanse vrouwen 149

Sara Elloukmani en Loubna Ou-Salah

1	Inleiding	149
2	Arbeidsmarktpositie van Marokkaanse vrouwen	150
2.1	Lage tewerkstellingskansen	151
2.2	Onderwijsloopbaan en preciaire arbeidsmarktpositie	152
3	Methodologie	153

4	Resultaten	157
4.1	Ervaren hindernissen in de zoektocht naar werk	157
4.1.1	Eerste generatie Marokkaanse vrouwen	158
4.1.2	Tweede generatie Marokkaanse vrouwen	161
5	Discussie	169
Hoofdstuk 6. De 'nieuwe sociale kwestie 2.0': hoe wonen armer maakt		173
<i>Caroline Dewilde en Isabelle Pannecoucke</i>		
1	Inleiding	173
2	Theoretische achtergrond: wonen en armoede	174
3	Contextuele achtergrond: ontwikkelingen inzake inkomensarmoede en wonen	177
4	Kerncijfers en trends over de tijd	180
5	Het verband tussen inkomensarmoede en levensstijldeprivatie nader bekeken	185
6	Evaluatie van het woonbeleid voor kwetsbare groepen	188
6.1	Sociale huisvesting	189
6.2	Private huur	190
6.3	Eigendomsmarkt	191
7	Conclusie	192
	Bijlage	193
Hoofdstuk 7. Participatie van gezinnen in kansarmoede bij gezondheids- bevorderende interventies		197
<i>Mathilde Matthijsse en Olaf Timmermans</i>		
1	Inleiding	197
2	Het project 'Goes gezond samen in beweging'	198
3	Resultaten	203
3.1	Resultaten fase 1	203
3.2	Resultaten fase 2	207
3.3	Resultaten fase 3	208
4	Conclusie	209
Hoofdstuk 8. Gezondheid zonder papieren. Een verkennend onderzoek in Antwerpen		211
<i>Alexis Andries, Roy Remmen, Xavier de Bethune, Greet Erven</i>		
1	Inleiding	211
1.1	Mensen zonder wettig verblijf: benaming en omschrijving	213
1.2	Hoe groot is de groep mensen zonder wettig verblijf?	213
1.3	De gezondheidstoestand van mensen zonder wettig verblijf	214
2	Toegang tot zorg voor mensen zonder wettig verblijf	216
2.1	De Belgische situatie	216
2.1.1	De procedure Dringende Medische Hulp (DMH)	216
2.1.2	Een weinig gebruikte procedure	217

2.1.3	Een zeer complexe procedure	217
2.1.4	Het aantal begunstigden van Dringende Medische Hulp	218
2.2.	De drempels in beeld	220
2.2.1	De Antwerpse situatie	220
3	De komende hervorming van Dringende Medische Hulp: een gemiste kans?	224
4	Toegang tot gezondheidszorg zonder terugbetaling via Dringende Medische Hulp	227
4.1	Dokters van de Wereld	227
4.2	Forfaitaire eerstelijnspraktijken met sociale dienstverlening	227
4.3	Eerstelijnspraktijken zonder sociale dienst	228
4.4	Spoeddiensten van drie stedelijke ziekenhuizen	229
4.5	Wat besluiten we met betrekking tot toegang tot zorg zonder Dringende Medische Hulp?	229
5	Gevolgen van de moeilijke toegang tot DMH	230
5.1	Voor mensen zonder wettig verblijf	230
5.2	Voor huisartsen en eerstelijnspraktijken	231
5.3	Voor ziekenhuizen	232
5.4	Voor het gezondheidsbudget en de volksgezondheid	232
5.5	Voor de kwaliteit van de zorg	233
6	Besluit	234

Hoofdstuk 9. De last van de bewijslast. Waarom het bewijs in OCMW-zaken moeilijkheden oplevert voor de burger in armoede	239
--	-----

Margot Van Leuvenhaege

1	Inleiding	239
2	Methodologie	241
2.1	Theoretische achtergrond	241
2.2	Praktische uitwerking	241
3	De bewijsproblematiek vanuit juridisch oogpunt	242
3.1	Het OCMW-recht	242
3.2	Bewijs in het OCMW-recht	243
4	De bewijsproblematiek in het licht van het klovenmodel	244
4.1	Het klovenmodel in theorie	244
4.1.1	Gevoelskloof	245
4.1.2	Kennis- en vaardigheidskloof	245
4.1.3	Structurele kloof (participatiekloof)	246
4.1.4	Positievekrachtenkloof	246
4.1.5	Kanttekening	247
4.2	Het klovenmodel toegepast	247
4.2.1	De burger levert om financiële redenen ontoereikende informatie aan	248
4.2.2	De burger levert om externe redenen ontoereikende informatie aan	249

4.2.3	De burger levert om persoonlijke redenen ontoereikende informatie aan	251
4.3	Een overkoepelend aandachtspunt: communicatie	254
5	Conclusie	255
Hoofdstuk 10. Het Geïntegreerd Breed Onthaal: krachtlijnen voor sociaal werk in de strijd tegen onderbescherming		259
<i>Didier Boost, Sara Elloukmani, Peter Raeymaeckers en Koen Hermans</i>		
1	Inleiding	260
2	Het Geïntegreerd Breed Onthaal: van toegankelijkheid naar toegang tot sociale grondrechten	261
2.1	Samenwerking en afstemming	262
2.2	Opdrachten en werkingsprincipes	263
2.2.1	Generalistisch	263
2.2.2	Proactief en outreachend	264
2.2.3	Krachtgericht	264
2.2.4	Participatief	264
3	Methodologie	265
3.1	Gent	266
3.2	Zoersel	266
3.3	Diksmuide	266
3.4	Genk	266
4	Resultaten	267
4.1	Gepaste antwoorden vergen participatie	267
4.2	Proactief rechten verkennen en uitputten	268
4.3	Outreachend werken	269
4.4	Een generalistisch perspectief: het formuleren van integrale antwoorden	271
4.5	Niet enkel 'wat', maar ook 'hoe'	272
5	Besluit	273
Hoofdstuk 11. Minder inkomen, dus minder mobiel, dus minder kansen?		277
<i>Thomas Vanoutrive</i>		
1	Inleiding	277
2	Theorie	278
2.1	Vervoersarmoede en bereikbaarheid	278
2.2	De wisselwerking tussen armoede, mobiliteit en ruimtelijke ordening	280
3	Vervoersarmoede: enkele cijfers	283
4	Vervoersarmoede en beleid	286
4.1	Metten is weten	286
4.2	Mobiliteitsmanagement	287
4.3	Duurzame mobiliteit	287
4.4	Bereikbaarheidsplanning	288

4	Dialogo met mensen in armoede	369
4.1	Instrumenten voor de dialoog met mensen in armoede	369
4.2	Dialogo en participatie in de praktijk	370
5	Conclusie: de strijd tegen armoede mag zich niet laten verengen	371

Deel 3. Armoede en sociale uitsluiting ontcijferd

Hoofdstuk 1. Armoede en sociale uitsluiting ontcijferd	377	
<i>Jill Coene</i>		
1	Armoede en sociale uitsluiting in België en de Europese Unie	377
1.1	Het relatieve armoederisico	378
1.2	Ernstige materiële deprivatie	382
1.3	Zeer lage werkintensiteit	383
1.4	Armoede of sociale uitsluiting	383
1.5	Kinderarmoede	385
2	Inkomensverdeling en vermogen	387
2.1	Inkomensverdeling	387
2.2	Vermogensverdeling	388
3	Sociale zekerheid en bijstand: hoogte van de minimumuitkeringen	389
3.1	Gewaarborgd minimumpensioen en overlevingspensioen	390
3.2	De minimumwerkloosheidsuitkering en inschakelingsuitkering	391
3.3	De ziekte- en invaliditeitsuitkering	393
3.4	De sociale bijstand	395
3.4.1	Leefloon en inkomensgarantie voor ouderen	395
3.4.2	Gewaarborgde gezinsbijslag	395
3.4.3	Tegemoetkomingen voor personen met een handicap	396
3.5	Minimale uitkeringen naast de armoederisicodrempel	397
4	Bijstand in cijfers	399
4.1	Het recht op maatschappelijke integratie	399
4.2	Het recht op maatschappelijke hulp	404
4.3	De inkomensgarantie voor ouderen (IGO) en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden (GIB)	406
4.4	De gewaarborgde gezinsbijslag	409
4.5	Tegemoetkomingen aan personen met een handicap	410
5	Consumptie en schulden	411
5.1	Consumptie	411
5.2	Schulden	412
5.2.1	Kredietschulden	413
5.2.2	Energie- en drinkwaterschulden	414
5.2.3	Budget- en schuldhulpverlening	418
6	Werk	422
6.1	Werkloosheidsgraad	422
6.2	Uitkeringsrechtigde volledig werklozen (RVA)	424

6.3	Niet-werkende werkzoekenden (VDAB) en schoolverlaters	430
6.4	Sociale economie	433
7	Onderwijs	435
7.1	Financiële toegankelijkheid van het onderwijs	435
7.2	Gelijke onderwijskansen	436
8	Huisvesting	443
8.1	Betaalbaarheid en woningkwaliteit	443
8.2	Sociale huisvesting	445
8.3	Thuisloosheid	446
9	Gezondheid	447
10	Voedselbedeling	451
	Bibliografie	453
	Personalia	485